

INTERVIEW

VOORDRACHTGEVERS VTB CULTUUR

Greet Van Thienen, Johan Isselée, Geert Van de Wiele, Mieke Demarsin-Opsommer

DE WERELD ROND

Mercatormuseum (St.-Niklaas)

MET DE REEKSEN *DE WERELD ROND* EN *SPRAAKMAKENDE REISVERHALEN* BEREIKT VTB CULTUUR JAARLIJKS 12.000 TOESCHOUWERS. WAT IS ER ZO BIJZONDER AAN DIE TOERISTISCHE DIAPROJECTIES EN VOORDRACHTEN? WIJ VROEGEN HET VIER REPORTAGEMAKERS: MIEKE DEMARSIN-OPSOMMER, JOHAN ISSELÉE, GEERT VAN DE WIELE, GREET VAN THIENEN.

TEKST: LUDO MORTELMANS | FOTOGRAFIE: DELRO

Stel je voor

Greet Van Thienen: Ik ben journaliste van Radio 1, waar ik reisprogramma's maak, maar sinds een jaar ben ik met loopbaanonderbreking. Deze zomer heb ik een boek gepubliceerd met reisverhalen over het hedendaagse India, *Thee met Himalaya*. Ik heb net ook een boek af in samenwerking met zuster Jeanne Devos, die zich inzet voor de mensenrechten in India. Het verschijnt in de loop van november. Mijn voordrachten voor VTB Cultuur gaan over beide boeken.

Johan Isselée: Ik ben buitensportadviseur en freelance fotograaf. Al jarenlang maak ik diareportages. Die diashows monteren we met de werkgroep Omega.

Mieke Demarsin-Opsommer: Ik ben bioloog van opleiding, net als mijn man Jean-Pierre. Sedert '82 zijn we vaste voordrachtgevers van VTB Cultuur.

Geert Van de Wiele: Ik ben laborant aan de Gentse universiteit. Met een jeugdvriend, Marnix van Damme, ben ik beginnen fotograferen. Samen maken we sinds enkele jaren diareportages. *Portugal* wordt onze derde reportage voor de reeks *De Wereld Rond* van VTB Cultuur.

India met Greet Van Thienen

UIT: Waarom moeten de mensen dringend naar je voordracht komen?

Greet Van Thienen: Om dezelfde reden als ze mijn boek *Thee met Himalaya* moeten lezen. Ik wil een ander beeld van India geven, weg van de platgetreden paden. Elke keer dat ik naar India vertrek, zijn er mensen die zeggen: „Maar Greet... naar India?! En die armoede, ga je daar tegen kunnen?” Naast het cliché van alleen maar ellende en mensen die op straat sterven, leeft bij ons ook het cliché van tempels, wierook en goeroes op elke straathoek, alsof elke Indiër automatisch in het spirituele geïnteresseerd is.

UIT: 300 miljoen mensen leven wel onder de armoedegrens van 1 dollar per dag.

Greet Van Thienen: Ja, maar er leeft ook zo veel hoop. Wanneer je in Bangalore komt, de Silicon Valley van India, dan zie je hoe sterk India gericht is op de toekomst. Wij in het

Westen snappen niet hoe dynamisch de software-industrie daar is. Ze functioneren op het hoogste niveau. Intussen ben ik zo'n 20 keer in India geweest en ik heb het land enorm zien veranderen. Tijdens mijn voordracht zal ik over een aantal mensen in mijn boek vertellen en duidelijk maken hoe zij passen in die veranderingen. Zo had ik een gesprek met Sheila Dikshit, de vrouwelijke eerste minister van Delhi. Zij is verantwoordelijk voor 14 miljoen inwoners. Ik zal de situatie belichten van Sonam, een jonge Tibetaanse vluchteling en dichter die ik ontmoet heb in Dharamsala in de Himalaya. Daarnaast praat ik zeker over Bollywood. Cameraman Ashok Mehta begon op zijn 14^e als straatventer, maar hij groeide uit tot een belangrijk man in de filmindustrie. Ik schets geen compleet, maar een breed beeld van het India van nu. In mijn boek heb ik het ook over wat er overgebleven is van het koloniale verleden: de aristocratische militairen van de Ooty jachtclub bijvoorbeeld en de Britse theeplanters in Darjeeling. De lezingen worden geïllustreerd met de beelden van Ingrid Hannes, waarvan je de schitterende foto's ook in het boek ziet.

"Zonder dat ik het wist, kampeerde ik op de grond van de maffia"

Corsica met Johan Isselée

UIT: Hoe goed ken je Corsica?

Johan Isselée: In totaal ben ik er drie maanden geweest.

UIT: Maar je diareportage is geen lange geschiedenis?

Johan Isselée: Ik vecht altijd tegen het natuurlijk slaapgedrag van de kijkers. Je kan de mensen niet tweemaal drie kwartier boeien met geschiedenis, hoewel die van Corsica heel spannend is. De Corsicaan werd voortdurend bedreigd door andere volkeren en heeft hard moeten vechten voor zijn stukje land. In het eerste deel van de diareportage wandelen we met de kijkers door de belangrijkste steden. In het tweede deel belichten we vooral de natuur, met onder meer enkele fragmenten van de fameuze GR20. Tegen gehaaste toeristen zeg ik: „Hela! Trek even aan de rem en kijk rondom je.“ Ik probeer mijn liefde voor de natuur door te geven op enthousiaste manier en respect af te dwingen voor wat er nog overblijft.

UIT: En voor wat authentiek is?

Johan Isselée: Zo authentiek mogelijk. Ik ga ook op de artisanale toer. Zo bezoek ik een messenmaker, een keramist, een bakker die ambachtelijk brood maakt...

UIT: Een man die ambachtelijk bommen maakt.

Johan Isselée: De kans dat je tegen een slapende koe op de weg botst is groter dan dat je het slachtoffer van een bomaanslag wordt. Met de aanslagen wil men de Franse regering trefen, toeristen worden ontzien.

UIT: Heb je contact gehad met de lokale maffia?

Johan Isselée: Zonder dat ik het wist, kampeerde ik op de grond van de maffia. Een aantal keren heb ik met mensen gesproken die blijkbaar toch die roots hadden. Maar wie als gast komt, heeft niets te vrezen. Corsicanen zijn trots en gastvrij.

Taiwan met Mieke en Jean-Pierre Demarsin-Opsommer

UIT: Iedereen wil naar China. Waarom zou ik naar Taiwan vliegen?

Mieke Demarsin-Opsommer: Taiwan heette vroeger Ilha Formosa. Dat vertaal je als "het mooie eiland". In Taiwan kom je evenzeer in contact met de Chinese cultuur. Het is een modern, democratisch land en reizen is er heel wat eenvoudiger.

UIT: Je spreekt al een mooi woordje Chinees?

Mieke Demarsin-Opsommer: (Lacht) Intussen heb ik drie jaar Chinees gevolgd. Voor ik op reis ga, bereid ik mij heel grondig voor. Bij elke diavoordacht krijgen de toeschouwers ook een boekje met informatie dat ik samenstelde. In Vlaams-Brabant kaderen onze diavoordrachten bovendien in een speciaal project, de zogenaamde Taiwan-avonden. Er zijn demonstraties van tai ji en kungfu maar ook van de theeceremonie. Het publiek kan kalligrafie bewonderen en luisteren naar Chinese muziek.

UIT: Toch trekt Taiwan amper Vlaamse toeristen.

Mieke Demarsin-Opsommer: Dat is volkomen ten onrechte. Onbekend is onbemind. De verschillen tussen Taiwan en China zijn groot. In communistisch China hebben de mensen werk, maar of ze werken is een andere zaak. Ik heb het meegemaakt dat er een bordje stond met "niet fotograferen", maar die Chinezen hieven zelfs hun hoofd niet op wanneer ze het geklik hoorden. Nee, in Taiwan doen ze grote inspanningen om het cultuurpatrimonium te bewaren. Het land heeft ook een betoverende natuur, indrukwekkende nationale parken, een landschap met veel variatie en verschillende klimaatzones. De Taiwanese zijn meestal spontaner en vriendelijker dan de Chinezen van het vasteland.

Portugal met Geert Van de Wiele

UIT: Bij Portugal denk ik aan kerken, kloosters en het bloot beton van de Algarve.

Geert Van de Wiele: Een deel van het publiek verwacht de toeristische hoogtepunten te zien, en die tonen wij ook, maar Marnix en ik zijn grote natuurliefhebbers. Boven de Douro, aan de grens met Galicië, liggen magnifieke natuurparken. In die streek zagen we mensen die met os en ploeg de akker bewerken. In het binnenland ontmoetten we geitenhoeders en ezelskarren.

UIT: Je treedt met volle plezier buiten de 'verplichte' bezienswaardigheden en de routine van de reisgidsen?

Geert Van de Wiele: Wij gaan op zoek naar het oorspronkelijke Portugal. Wij sporen ook dingen op die maar met één of twee zinnen beschreven staan in de reisgidsen. Dan word je soms danig verrast. Ik herinner mij het stadje Campo Maior, waar in 1732 het munitiedepot van de legerkazerne ontploft is. Men heeft toen een kleine kapel gebouwd. De wanden zijn volledig bekleed met de schedels en beenderen van de meer dan duizend doden. Hallucinant!

Nieuw medium

UIT: Hoe sexy zijn diareportages?

Johan Isselée: Nog te veel mensen denken bij een diavor-

dracht aan *klik-klak*: nonkel Jef schuift één dia in de projector en die komt er dan weer uit. Wij werken al jaren met diaporama's. Dat is een techniek waarbij we vier projectoren op kunstzinnige wijze digitaal synchroon sturen. Doordat we de ene dia in de andere laten overvloeien, creëren we een derde beeld, met fantastische resultaten. In onze diareportage over Corsica vliegen stenen in het rond onder invloed van een geest, die je overvalt als de donder. Het medium kan veel aan.

UIT: Maar wanneer je *live* Commentaar moet geven bij vier projectoren kan je het niet meer aan?

Johan Isselée: De commentaar en de muziek staan op cd, zodat ik daar al geen problemen mee heb. Trouwens, het is ook ondoenbaar om de vier projectoren *live* met de hand te bedienen. De opeenvolging van beelden is zo snel en complex, dat je ze niet manueel kunt synchroniseren. Een derde pijler van onze diareportage is de tekst. Beeld, muziek en tekst vormen samen een bijzonder creatief geheel. Wij noemen dat de overstijgende vierde dimensie.

Mieke Demarsin-Opsommer: De lokale muziek is een heel belangrijke uiting van de cultuur. Op een aangename manier dompelen we de toeschouwers nog dieper in de sfeer van het land.

Geert Van de Wiele: De muziek en de commentaarstem ondersteunen de beelden. Het publiek ondergaat een totaalervaring.

Johan Isselée: De gigantische beelden - soms is het scherm zo groot als in de bioscoop - maken ook een enorme impact. Je gaat volledig op in de leefwereld en de sfeer van het land. Dat is anders dan dat je thuis naar de kleine treurbuis zit te kijken.

UIT: Terwijl je voortdurend gestoord wordt door je schoonmoeder of je kroost.

Geert Van de Wiele: Wanneer je een film op tv bekijkt, is dat inderdaad anders en vooral minder intens. Het is ook vluchtiger. Bij een diareportage kijk je als toeschouwer meer met een fotografisch oog. Je krijgt de kans om stil te staan bij wat er rond jou gebeurt en je te concentreren op de mooiste beelden. Bij toeristische tv-programma's rent de reporter meestal van de ene plek naar de andere. Dat is in tegenspraak met het vakantiegevoel. Bovendien worden tv-programma's om de haverklap onderbroken door allerlei mededelingen en reclame.

UIT: Jij maakt nooit reclame?

Geert Van de Wiele: Wij geven zoveel mogelijk onafhankelijke informatie. We adverteren zeker niet voor bepaalde touroperators waarmee je een reis naar het land kan boeken.

UIT: En na de voorstelling sta je ook geen lokale producten te verkopen?

Geert Van de Wiele: Nee. Sommige organisatoren leggen het wel heel tof aan boord. Ze bieden dan gratis wat drank of wat te eten aan. Toen ik de laatste keer in Eeklo een diareportage gaf, was er een team van 15 mensen dat ervoor zorgde dat de avond een belevenis werd. De zaal was prachtig versierd. De aanwezigen konden naar een zeer knappe inleiding luisteren. De toeschouwers kregen wat te drinken en als toemaatje werden ze op een tombola getrakteerd.

Mieke Demarsin-Opsommer: Zo'n avond is ook een sociaal gebeuren. De toeschouwers willen gezellig bij elkaar zijn en ook iets meemaken. Je gaat niet naar een diavoordracht om

passief naar een scherm te turen en dan weer zo snel mogelijk naar huis te vertrekken. Het interactieve is belangrijk. Er ontstaat een levendig contact tussen de toeschouwers en de reportagemaker. Iedereen kan volop vragen stellen. Dat kan je aan de flitsende tv-reporter van *Vlaanderen Vakantieland* niet. De voordrachtgevers van VTB Cultuur hebben het land ook langer bezocht. Wij verbleven in totaal 16 maanden in Noorwegen, 10 in IJsland, 6 in Nieuw-Zeeland.

Greet Van Thienen: Ik heb in totaal iets meer dan een jaar in India verbleven en ik volg wat er gebeurt op de voet. Na de voordracht kunnen de mensen mij alle mogelijke vragen stellen, ook over onderwerpen waarover ik niet heb gesproken. Met alle plezier zal ik mijn enthousiasme proberen over te brengen. ■

VOORDRACHTEN & DIAREPORTAGES

In de reeks *Spraakmakende Reisverhalen* komen naast Greet Van Thienen ook volgende auteurs aan het woord: Marc Helsen met *Op reis naar Nergens*, Sam Van Tilt met *Rum en kalasjnikovs* (Midden-Amerika & Venezuela), Aart De Zitter met *Noordwaarts* (Groenland tot Noord-Rusland).

De reeks *De Wereld Rond* focust op drie uitzonderlijke diareportages: *Corsica, land van sprekende stenen* (Johan Isselée); *Oman, het sultanaat van de wierook* (Paul Coessens); *Noord-Spanje en de Camino naar Santiago de Compostela* (Jan en Rita Thienpont).

Voor alle verdere info en aanvraag van de folders *De Wereld Rond* en *Spraakmakende Reisverhalen* (met de voordrachtenreeks in de VTB Cultuur-afdelingen) neem je contact op met VTB-VAB vzw, Osystraat 35, 2060 Antwerpen, tel. 03/224.10.52. Of surf naar www.vtb.be. Ook de Agenda van VTB Cultuur (zie p. 16) kondigt elke maand toeristische voordrachten en diareportages aan.

Thee met Himalaya - Reisjournaal uit India van Greet Van Thienen verscheen bij Lannoo, 214 p., € 17,95.

